

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 04.07.1974, sp. zn. 4 Tz 61/74, ECLI:CZ:NS:1974:4.TZ.61.1974.1

Číslo: 52/1974

Právní věta: Skutečnost, že obviněný získal motorové vozidlo darem, nevylučuje sama o sobě závěr o tom, že si obviněný opatřil toto motorové vozidlo ve spekulacním úmyslu uvedeném v § 117 odst. 1 tr. zák., pokud dar přijal s úmyslem darované vozidlo prodat se ziskem, tj. za cenu převyšující jeho hodnotu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 04.07.1974

Spisová značka: 4 Tz 61/74

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Spekulace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 52/1974 sb. rozh.

Skutečnost, že obviněný získal motorové vozidlo darem, nevylučuje sama o sobě závěr o tom, že si obviněný opatřil toto motorové vozidlo ve spekulacním úmyslu uvedeném v § 117 odst. 1 tr. zák., pokud dar přijal s úmyslem darované vozidlo prodat se ziskem, tj. za cenu převyšující jeho hodnotu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 4. 7. 1974 sp. zn. [4 Tz 61/74](#).)

Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. července 1972 sp. zn. 2 To 346/72, kterým byl k odvolání obviněného F. K. zrušen podle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. rozsudek okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. dubna 1972 sp. zn. 3 T 866/71 ve výroku o vině trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. a v důsledku toho i ve výroku o trestu, pokud se tyto výroky týkaly obviněného F. K. a tento obviněný uznán znovu vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. a za tento trestný čin a dále za trestné činy, které v napadeném rozsudku zůstaly nedotčeny, mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání pět a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny, dále podle § 53 odst. 1 tr. zák. trest peněžitý ve výměře 25 000 Kčs, který se pro případ, že by jeho výkon mohl být zmařen, měl přeměnit na trest odnětí svobody v

trvání jednoho roku a podle § 49 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti ve funkci vedoucího prodejny ve státním a družstevním obchodě na pět let, byl porušen zákon v neprospěch obviněného v ustanoveních § 2 odst. 5 a § 259 odst. 3 tr. ř., tento rozsudek v celém rozsahu zrušil a dále zrušil rozsudek okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 4. 1972 sp. zn. 3 T 866/71 ve výroku o vině obviněného trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. a ve výroku o trestu a přikázal okresnímu soudu v Ústí nad Labem, aby v rozsahu zrušení věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. dubna 1972 sp. zn. 3 T 866/71, byl obviněný F. K. uznán vinným, žeI. ve funkci vedoucího prodejny Autobazaru podniku Klenoty v Ústí nad Labem lstivě předstíral, a/ že auta zn. Simca 1301 SPZ ÚL 54 - 97 a Simca 1500 SPZ ÚL 49 - 43, převzatá do zprostředkovatelského prodeje, jsou neprodejná, ačkoliv je již ve skutečnosti prodal, a tak úmyslně poškodil oborový podnik Klenoty Praha o rabat v červnu 1968 v částce 4500 Kčs a v květnu 1969 v částce 5250 Kčs; b/ v květnu 1969 vykázal, že auto zn. Simca 1301 GL, svěřené do zprostředkovatelského prodeje ing. L. K., prodal za částku 84 842 Kčs, ač je prodal za 115 000 Kčs, a tak poškodil oborový podnik Klenoty Praha o rabat ve výši 1500 Kčs, a o částky uvedené v bodě a), b) se protiprávně obohatil.

Tyto skutky byly posouzeny jako trojnásobný trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. II. ke spekulacím účelům: 1. dne 18. května 1968 směnil auto zn. Cortina za auto zn. Simca 1301, které dne 9. 6. 1968 dále směnil za auto zn. Simca 1300, a těmito směňami získal částku 5000 Kčs; 2. v srpnu 1968 koupil od S. E. auto zn. Simca 1301, které v listopadu téhož roku prodal L. P., a prodejem si opatřil zisk v částce 41 500 Kčs; 3. dne 28. března 1969 dovezl z NSR auto zn. Simca 1500, které dne 8. 5. 1969 prodal, a tím získal částku 72 870 Kčs.

Toto jednání bylo posouzeno jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. 4. zprostředkoval spekulacím koupi těchto aut: a/ značky Volga V. H. v únoru 1969 a dopomohl mu tím k zisku ve výši 33 000 Kčs, b/ zn. Tatra 603 A. N. v říjnu 1969, který chtěl prodejem získat 69 950 Kčs, a skutečně získal 17 700 Kčs.

Toto jednání bylo posouzeno jako dvojnásobný trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. III. V roce 1969 jako vedoucí Autobazaru, oborového podniku Klenoty Praha porušováním předpisů o zprostředkovatelském prodeji autosoučástí neoprávněně obohatil Klenoty - oborový podnik Praha ke škodě n. p. Krušnohorské strojírně v Komořanech, okr. Most, nejméně o částku 17 000 Kčs. Skutek byl posouzen jako trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák.

Za to byl obviněnému uložen podle § 117 odst. 2 a § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání sedmi let, pro jehož výkon byl zařazen do třetí nápravně výchovné skupiny, dále podle § 53 a § 54 tr. zák. peněžitý trest ve výměře 25 000 Kčs, který by byl pro případ zmaření jeho výkonu přeměněn na trest odnětí svobody v trvání jednoho roku a podle § 49 a § 50 tr. zák. trest zákazu činnosti ve funkci vedoucího prodejny socialistického sektoru na pět let. Obviněnému byla uložena povinnost nahradit oborovému podniku Klenoty Praha škodu ve výši 11 258 Kčs.

Krajský soud v Ústí nad Labem k odvolání obviněného rozsudkem ze dne 19. 7. 1972 sp. zn. 2 To 346/72 zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině pod bodem II. 1. až 3., kterým byl obviněný F. K. uznán vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák., a ve výroku o trestu, a uznal jej vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. proto, že v Ústí nad Labem ke spekulacím účelům a/ v srpnu 1968 prostřednictvím své manželky

koupil od S. E. auto zn. Simca 1301, které pak téhož roku prodal L. P., a tím získal nejméně 21 000 Kčs, b/ dne 28. března 1969 dovezl z NSR auto zn. Simca 1500, které dne 8. 5. 1969 prodal F. K., a tím získal částku 72 870 Kčs.

Za toto jednání a za skutky uvedené v nezrušené části rozsudku okresního soudu byl obviněnému uložen podle § 117 odst. 2 a § 35 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání pět a půl roku se zařazením obviněného pro jeho výkon podle § 39a odst. 3 tr. zák. do druhé nápravně výchovné skupiny, dále podle § 53 odst. 1 tr. zák. peněžitý trest ve výměře 25 000 Kčs, který by se pro případ, že by mohl být zmařen jeho výkon, přeměnil v náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho roku a podle § 49 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti ve funkci vedoucího prodejny ve státním a družstevním obchodě na dobu pěti let.

Stran dílčího skutku trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák., jak byl obsažen v rozsudku soudu prvního stupně pod bodem II/1 na vinu obviněného odvolací soud neuznal, protože nevzal za prokázané, že by v těchto případech směn osobních aut jednal obviněný ve spekulacím úmyslu. S tímto závěrem se vypořádal v odůvodnění svého rozsudku.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu v Ústí nad Labem podal dne 24. května 1974 generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona, ve které vytýká porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. Toto pochybení se podle stížnosti pro porušení zákona stalo ve vztahu k dílčímu skutku tohoto trestného činu, který se týká prodeje auta zn. Simca 1500, dovezeného obviněným z NSR. Závěr odvolacího soudu, že obviněný získal toto auto jinak než darem, tedy koupí nebo směnou, a že již v době, kdy auto získal, měl úmysl dále je se ziskem prodat, takže ve skutečnosti šlo o koupi zastřenou pouze formou darování, nebyl podle názoru vysloveného ve stížnosti provedenými důkazy bezpečně podepřen, zvláště když soudy ani neprovedly důkaz spisy o celním projednání tohoto auta, zejména pak o tom, zda dovezené auto bylo projednáno jako dar od M., jak bylo deklarováno obviněným, či zda tvrzení obviněného a pravost i správnost jím předložených dokladů byla vyvrácena. V závěru své stížnosti generální prokurátor ČSR navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že napadeným rozsudkem byl v neprospěch obviněného F. K. porušen zákon, aby tento vadný rozsudek zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, které rozsudku předcházelo, a na podkladě výsledků veřejného zasedání dospěl k těmto závěrům:

Výroky o vině obviněného jednak trestnými činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., jednak trestnými činy spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a jednak trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. obsažené v rozsudku okresního soudu jsou v souladu s výsledky dokazování provedeného v hlavním líčení a s trestním zákonem. Stran těchto trestných činů bylo soudem prvního stupně provedeno dostatečné dokazování a hodnocení důkazů je pak v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. Nepochybil tedy krajský soud v Ústí nad Labem jako soud odvolací, když v těchto částech ponechal při rozhodování o odvolání obviněného rozsudek okresního soudu nedotčen.

Krajský soud nepochybil ani v tom směru, když zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. výrok rozsudku soudu prvního stupně o vině obviněného trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. z důvodů, že ohledně dílčího skutku uvedeného v tomto rozsudku pod bodem II/1 není tento trestný čin dán. Krajský soud v napadeném rozsudku odůvodnil svůj právní názor dostatečným způsobem.

Naproti tomu odvolací soud nepostupoval v souladu se zákonem stran ostatních dvou dílčích skutků

tohoto trestného činu, a to jak ve směru zjištění skutečného stavu věci, tak ve směru hodnocení důkazů. Krajský soud tu měl vzhledem k § 2 odst. 5 tr. ř. postupovat tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, z něhož měl při svém rozhodování vycházet, měl objasnit se stejnou pečlivostí okolnosti svědčící proti obviněnému i okolnosti, které svědčí v jeho prospěch, a podle § 2 odst. 6 tr. ř. bylo jeho povinností hodnotit důkazy podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Ohledně získání a prodeje auta zn. Simca 1500, které obviněný dovezl dne 28. 3. 1969 z NSR, bylo třeba v první řadě zjistit, jakým způsobem obviněný toto auto v NSR získal. To se nestalo ani v napadeném rozsudku. Způsob nabytí tohoto auta je jednou z významných okolností, ze které lze usuzovat na záměr obviněného, se kterým toto auto získal. Jestliže existují mezi důkazy provedenými v hlavním líčení ohledně této okolnosti značné rozpory, bylo třeba se s nimi vypořádat buď provedením dalších potřebných a dostupných důkazů, nebo pečlivým vyhodnocením všech dosavadních důkazů, které měly soudy k dispozici tak, jak to má na mysli ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř.

Kdyby totiž bylo zjištěno, že obviněný získal auto darem od Š. M. (jak tomu nasvědčují zejména místopřísežná prohlášení tohoto dárce, která učinil před notářem v NSR), mohlo by to za určitých okolností znamenat, že obviněný si toto auto neopatřil se spekulacním záměrem. Bylo by to podle názoru Nejvyššího soudu ČSR zejména v tom případě, kdyby chtěl Š. M. darovat obviněnému výhradně jen takovéto auto.

Jinak by tomu však mohlo být, kdyby měl obviněný možnost se sám rozhodnout, zda jako dar přijme takovéto auto nebo částku v západoněmeckých markách, za kterou bylo auto zakoupeno. I když by v tomto případě šlo o dar, nemusela by tato skutečnost sama o sobě znamenat, že obviněný nejednal se spekulacním úmyslem. Obviněný vzhledem k jeho postavení vedoucího autobazaru znal zcela spolehlivě cenu aut zn. Simca 1500, za kterou se u nás na volném trhu v té době prodávala, a úřední cenu, za jakou se tato auta zde odhadovala. Podle dokladu na čl. 230 bylo auto zn. Simca 1500 koupeno na jméno obviněného dne 22. 3. 1969 za částku 2525 DM. Zde auto bylo oceněno úředně pracovníkem Mototechny na částku 33 300 Kčs. Obviněný zaplatil na clu, darovacím poplatku, za odhad a převod auta a pneumatiky částku 26 472 Kčs. Auto pak prodal asi za 6 týdnů za částku 105 000 Kčs. Tímto prodejem získal tedy částku převyšující 45 000 Kčs jako bezpracný zisk. Naproti tomu kursovní hodnota západoněmecké marky v té době podle sdělení Státní banky československé, pobočky v Ústí nad Labem, ze dne 15. 10. 1969 byla 1,80 Kčs při prodeji a 1,77 Kčs při nákupu. Z těchto skutečností se dá spolehlivě dovodit, že přivezl-li by si obviněný od M. jako dar výše uvedenou částku západoněmeckých marek, pak by i po případném přiznání příslušné bonifikace při jejich směně za naši měnu nebo tuzexové poukázky nezískal zdaleka takovou částku, jakou utržil za dovezené auto. Pokud by tedy bylo možno vzít spolehlivě za prokázáno, že obviněný si předmět daru od M. mohl vybrat, případně předmět daru jinak ovlivnit s předem pojatým úmyslem jeho prodejem v ČSSR dosáhnout bezpracného zisku, pak by šlo na straně obviněného o trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., případně za podmínek § 88 tr. zák. i podle odst. 2 písm. c) tohoto ustanovení. Tento závěr Nejvyšší soud ČSR opírá o toto stanovisko:

Trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo si opatří nebo přechovává předměty potřeby ve větším rozsahu nebo předmět větší hodnoty v úmyslu je se ziskem prodat nebo směnit anebo získat jinou výhodu, nebo kdo takovou činnost zprostředkuje. Vzhledem k tomu, že zákon klade důraz na to, aby předměty potřeby (předmět větší hodnoty) byly opatřeny ke spekulacním účelům, je nutno zákonný znak „opatří si“ vykládat tak, že opatření předmětů potřeby (předmětů větší hodnoty) zahrnuje všechny formy získání těchto předmětů, které již v době získání předmětů umožňují tomu, kdo předměty získal, spekulovat na to, že je se ziskem prodá nebo smění anebo za ně získá jinou výhodu. Takovou formou opatření předmětů potřeby (předmětů větší hodnoty) je zejména jejich koupě nebo směna, případně i jejich získání trestným činem (např. rozkrádáním, krádež, pašováním atd.), jehož se pachatel dopustil ve spekulacním úmyslu. Za

určitých předpokladů je třeba mezi tyto formy opatření si předmětů potřeby (předmětů větší hodnoty) zahrnout i darování. Obdarovaný při uzavírání darovací smlouvy může projevit přání, která věc, případně který druh věci by mu nejlépe vyhovoval, tedy může dárce ovlivnit potud, že se rozhodne darovat takovou věc nebo takový druh věci, které si obdarovaný přeje. K takovému postupu, jak to dokazuje životní praxe, zpravidla dochází při darování předmětu větší hodnoty. Při tomto aktivním chování obdarovaného nelze vyloučit, že obdarovaný dosáhne toho, že je mu darována věc, kterou si vybral již s předem pojatým úmyslem věc po jejím nabytí se ziskem prodat nebo směniti anebo získat za ni jinou výhodu. Za těchto předpokladů může být i darovaná věc předmětem spekulace ve smyslu § 117 tr. zák.

Podle výsledků dosavadního dokazování nelze zatím ani vyloučit, že obviněný předmětné auto získal za zcela jiných okolností a za zcela jiné prostředky než od Š. M., jak tomu nasvědčuje způsob chování se obviněného na celnici dne 27. 3. 1969. To vyplývá z obsahu písemnosti založené na čl. 228 a z toho, že kupní smlouva zní na jméno obviněného. Přitom v řízení před soudy nebylo blíže prověřováno opakované tvrzení obviněného o přátelských vztazích mezi ním a Š. M. a o závazcích, které měl mít M. vůči tchánovi obviněného za jeho pomoc v době druhé světové války.

Dále Nejvyšší soud ČSR vytkl pochybení při zjišťování skutečného stavu věci ohledně dalšího dílčího skutku trestného činu spekulace, jímž byl obviněný uznán vinným a v ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř., poněvadž krajský soud jako soud odvolací sám ve věci rozhodl rozsudkem po změně skutkového stavu vě